

Meerstraat 104-106 te Beverwijk

Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend en karterend booronderzoek

J.M. Blom

Colofon

ADC Rapport 2702

Meerstraat 104-106 te Beverwijk

Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend en karterend booronderzoek

Auteur: J.M. Blom

In opdracht van: Vink Milieutechnisch Adviesbureau B.V.

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, 14 april 2011

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

Status onderzoek: concept, 14 april 2011

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:

R.M. van der Zee

ISBN 978-94-6064-693-5

ADC ArcheoProjecten

Tel 033-299 81 81

Postbus 1513

3800 BM Amersfoort

Fax 033-299 81 80

Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied	4
Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Algemeen	7
1.2 Doelstelling en vraagstelling	7
2 Methodiek bureauonderzoek	7
3 Resultaten bureauonderzoek	8
3.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik	8
3.2 Beschrijving huidig gebruik	8
3.3 Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en ondergrondse bouwhistorische waarden	9
3.4 Beschrijving van bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden	9
3.5 Gespecificeerde verwachting (LS05)	11
4 Methodiek Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)	11
4.1 Kader	11
4.2 Methode	11
5 Resultaten Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)	12
5.1 Lithologische beschrijving	12
5.2 Interpretatie	12
6 Conclusies	13
7 Aanbeveling	13
Literatuur	14
Geraadpleegd kaartmateriaal	14
Geraadpleegde websites	14
Lijst van afbeeldingen en tabellen	14
 Bijlage 1 Boorgegevens	

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied

Provincie:	Noord-Holland
Gemeente:	Beverwijk
Plaats:	Beverwijk
Toponiem:	Meerstraat 104-106
Kadastrale gegevens:	Beverwijk sectie A nrs. 5523 & 11666
Kaartblad:	25A
Oppervlakte plangebied	168 m ²
Coördinaten:	105.550/459.210 (NW); 105.563/499.505 (NO); 105.572/499.496 (ZO); 105.561/499.490 (ZW)
Bevoegde overheid:	gemeente Beverwijk
Deskundige namens de bevoegde overheid:	dhr. J. Hillen
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):	45878
ADC-projectcode:	4130310
Periode van uitvoering:	maart/april 2011
Beheer en plaats documentatie:	ADC ArcheoProjecten bv, Amersfoort
Beheer en plaats digitale documentatie (e-depot):	http://persistent-identificer.nl/?identificer=urn:nbn:nl:ui:13-3v3-b49

Samenvatting

In opdracht van Vink Milieutechnisch Adviesbureau B.V. heeft ADC ArcheoProjecten een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Meerstraat 104-106 in Beverwijk. In het plangebied zal na sloop van de huidige bebouwing een nieuw pand worden gerealiseerd. Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van een aanvraag van een bouwvergunning en was noodzakelijk om te bepalen of bij de voorgenomen activiteiten de kans bestaat dat archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Op basis van het bureauonderzoek werden in het plangebied archeologische waarden vanaf het Neolithicum verwacht. Deze kunnen worden aangetroffen in de top van de IJ-klei. Archeologische waarden vanaf de IJzertijd werden verwacht in de top van de strandwal en in duinafzettingen hierboven. Mogelijk zijn deze afzettingen afgedekt door ophogingslagen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Door (sub)recente bouwactiviteiten kunnen eventuele archeologische waarden zijn verstoord.

Teneinde deze verwachting te toetsen werd in het plangebied een verkennend en karterend booronderzoek uitgevoerd. Hierbij is geen IJ-klei aangetroffen. Wel is een dik pakket duinzand aangetroffen, waarin in twee boringen een veenlaag aanwezig is. Mogelijk betreft dit een lokale depressie in het duinlandschap. De top van de duinafzettingen is omgewerkt, zeer waarschijnlijk in de Late Middeleeuwen en/of Nieuwe tijd. In drie boringen wordt het duinzand afgedekt door een kleiig ophogingspakket, waarin onder andere plastic is aangetroffen. Dit impliceert óf een recente ouderdom van het pakket óf een recente verstoring. In geen van de boringen is gestuit op ondoordringbaar materiaal. De kans op oude funderingen is daarom relatief klein.

ADC ArcheoProjecten adviseert om het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Het is echter niet volledig uit te sluiten dat binnen het onderzochte gebied toch nog archeologische resten voorkomen. Het verdient daarom aanbeveling om de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht archeologische vondsten te melden bij de bevoegde overheid, zoals aangegeven in artikel 53 van de Monumentenwet.

Wij wijzen u erop dat de bevoegde overheid op basis van dit rapport een selectiebesluit neemt. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

Wij wijzen u erop dat de bevoegde overheid het rapport wil inzien. Op basis van dit rapport kan de bevoegde overheid een selectiebesluit nemen. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Tijd in jaren
Nieuwe tijd	1500 - heden
Middeleeuwen:	450 – 1500 na Chr.
Late Middeleeuwen	1050 - 1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450 - 1050 na Chr.
Romeinse tijd:	12 voor Chr. – 450 na Chr.
Laat-Romeinse tijd	270 - 450 na Chr.
Midden-Romeinse tijd	70 - 270 na Chr.
Vroeg-Romeinse tijd	12 voor Chr. - 70 na Chr.
IJzertijd:	800 – 12 voor Chr.
Late IJzertijd	250 - 12 voor Chr.
Midden-IJzertijd	500 - 250 voor Chr.
Vroege IJzertijd	800 - 500 voor Chr.
Bronstijd:	2000 - 800 voor Chr.
Late Bronstijd	1100 - 800 voor Chr.
Midden-Bronstijd	1800 - 1100 voor Chr.
Vroege Bronstijd	2000 - 1800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):	5300 – 2000 voor Chr.
Laat-Neolithicum	2850 - 2000 voor Chr.
Midden-Neolithicum	4200 - 2850 voor Chr.
Vroeg-Neolithicum	5300 - 4200 voor Chr.
Mesolithicum (Midden-Steentijd):	8800 – 4900 voor Chr.
Laat-Mesolithicum	6450 - 4900 voor Chr.
Midden-Mesolithicum	7100 - 6450 voor Chr.
Vroeg-Mesolithicum	8800 - 7100 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):	tot 8800 voor Chr.
Laat-Paleolithicum	35.000 - 8800 voor Chr.
Midden-Paleolithicum	300.000 – 35.000 voor Chr.
Vroeg-Paleolithicum	tot 300.000 voor Chr.

Bron: Archeologisch Basis Register 1992

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht van Vink Milieutechnisch Adviesbureau B.V. heeft ADC ArcheoProjecten een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Meerstraat 104-106 in Beverwijk. In het plangebied zal na sloop van de huidige bebouwing een nieuw pand worden gerealiseerd. Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van een aanvraag van een bouwvergunning en was noodzakelijk om te bepalen of bij de voorgenomen activiteiten de kans bestaat dat archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

1.2 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van bureauonderzoek is het verwerven van informatie, aan de hand van bestaande bronnen, over bekende of verwachte archeologische waarden, binnen een omschreven gebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde, archeologische verwachting.

Het doel van het inventariserende veldonderzoek is het aanvullen en toetsen van de op basis van het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde verwachting. Het inventariserend veldonderzoek vond plaats door middel van een verkennend en karterend booronderzoek.

Ten behoeve van het inventariserend veldonderzoek is een plan van aanpak (PvA) opgesteld conform KNA (Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie) specificatie VS01.¹

Hierin zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Is er in het plangebied een intact potentieel vondst- en/of sporenniveau aanwezig en zo ja, komt dit overeen met het op basis van het bureauonderzoek verwachte niveau?
- Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn:

- In welke mate worden deze waarden verstoord door realisatie van de geplande bodemingreep?
- Hoe kan deze verstoring door planaanpassing tot een minimum worden beperkt?

Indien de archeologische waarden niet kunnen worden behouden:

- Welke vorm van nader onderzoek is nodig om de aanwezigheid van archeologische waarden en hun omvang, ligging, aard en datering voldoende te kunnen bepalen om te komen tot een selectiebesluit?

Het bureauonderzoek is uitgevoerd op 22 maart 2011 en het booronderzoek op 11 april 2011. Meegewerkt hebben: J.M. Blom (prospector), D. Karsten (veldassistent Vink Milieutechnisch Adviesbureau) en R.M. van der Zee (senior prospector).

2 Methodiek bureauonderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.2 Landbodems, protocol 4002 Bureauonderzoek.

Het bureauonderzoek bestaat uit de volgende elf processtappen:

1. Afbakenen plan- en onderzoeksgebied en vaststellen consequenties van mogelijk toekomstig gebruik;
2. Aanmelden onderzoek bij Archis;
3. Vermelden (en toepassen) overheidsbeleid;
4. Beschrijven huidig gebruik;
5. Beschrijven historische situatie en mogelijke verstoringen;
6. Beschrijven mogelijke aanwezigheid bouwhistorische waarden in de ondergrond;

¹ Het PvA is opgesteld door J.M. Blom, prospector op 29 maart 2011 en geaccordeerd door R.M. van der Zee, senior prospector.

7. Beschrijven bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden;
8. Opstellen gespecificeerde verwachting;
9. Opstellen standaardrapport bureauonderzoek;
10. Afmelden onderzoek bij Archis: overdracht onderzoeksgegevens;
11. Aanleveren digitale gegevens bij e-Depot.

De processtappen 1 tot en met 7 leveren gegevens op basis waarvan processtap 8, de gespecificeerde verwachting wordt opgesteld. De gespecificeerde verwachting kan worden beschouwd als een belangrijke conclusie van het bureauonderzoek, omdat hierin wordt aangegeven of, en zo ja, welke archeologische waarden worden verwacht, indien relevant weergegeven op een kaart.

De resultaten van processtappen 1 tot en met 8 worden behandeld in de paragrafen 3.1 tot en met 3.5. Processtap 9 resulteert in het voorliggende rapport. De processtappen 10 en 11 hebben betrekking op het voor derden openbaar maken van de resultaten van het bureauonderzoek bij onder meer Archis en het e-Depot.

3 Resultaten bureauonderzoek

3.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik

Het plangebied ligt aan de Meerstraat 104-106 te Beverwijk en heeft een oppervlakte van 168 m². De exacte locatie is weergegeven in afbeeldingen 1 en 2.

Van het plangebied zelf zijn onvoldoende archeologische en aardkundige gegevens beschikbaar om een uitspraak te kunnen doen over de archeologische verwachting. Daarom zijn tevens gegevens betrokken uit de directe omgeving, waarmee het onderzoeksgebied kan worden gedefinieerd als het gebied binnen een straal van ca. 200 meter rondom het plangebied. Onderzoeken binnen deze straal maar gelegen buiten de oude kern van Beverwijk zijn niet bestudeerd.

In het plangebied is de sloop van de huidige bebouwing gepland, waarna vervangende nieuwbouw zal worden gerealiseerd. Hierbij zal een gebied met een oppervlakte van 168 m² vrijwel volledig worden bebouwd. De funderings sleuven zullen op maximaal 70 cm –mv worden aangelegd. De bebouwing zal worden onderheid.

De consequentie van de voorgenomen ingreep is dat eventuele waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

3.2 Beschrijving huidig gebruik

Het plangebied is momenteel bebouwd. Het betreft een voormalig Chinees restaurant.

Uit milieukundig onderzoek is gebleken dat het plangebied licht tot matig is verontreinigd met metalen. Deze vervuiling vormt echter geen belemmering bij de aanvraag van een bouwvergunning.²

² Van der Klugt 2010.

3.3 Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en ondergrondse bouwhistorische waarden

De historische situatie is op verschillende kaarten als volgt:

Bron	Historische situatie
Kaart Hollandiae uit 1645 (J. Blaeu)	bebouwing
Kadastrale minuut uit 1811-32	bebouwing
Bonnekaarten uit 1877, 1894, 1904, 1913 en 1924 ³	bebouwing
Topografische kaarten uit 1954 en 1993 ⁴	bebouwing
KennisInfrastructuur CultuurHistorie (KICH) ⁵	geen elementen
Cultuurhistorische waardenkaart provincie Noord-Holland	geen elementen

De oudste vermelding van Beverwijk dateert uit de 10^e eeuw.⁶ In de Middeleeuwen vormde de Meerstraat de oever van het inmiddels gedempte Wijkermeer (zie afb. 3).⁷ Dit meer is door erosie en veenontginningen in de Late Middeleeuwen ontstaan. In de 19^e eeuw is het meer ingepolderd. Kaarten tonen aan dat de Meerstraat reeds in de 17e eeuw was bebouwd, maar vermoedelijk gaat de bewoning nog verder terug.

Uit historisch onderzoek blijkt, dat de bebouwing aan de Meerstraat 104-106 teruggaat tot de periode vóór 1738. Nummer 104 was in de 18e en 19e eeuw in gebruik als huis, daarna is er een café in gevestigd. Nummer 106 is vanaf de 18e eeuw in gebruik is geweest als huis. In 1967 zijn beide panden gesloopt en vervangen door nieuwbouw.⁸

3.4 Beschrijving van bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden

De volgende aardwetenschappelijke informatie is bekend van het plangebied:

Bron	Informatie
Geologie ⁹	duinzand (Oude Duinen) op strandwalzand op IJ-klei
Geomorfologie ¹⁰	niet gekarteerd (bebouwd)
Bodemkunde ¹¹	niet gekarteerd (bebouwd)

De regio rond het plangebied is gevormd in het Holoceen, de huidige geologische periode. Vanaf ca. 5500 jaar geleden ontstond het Oer-IJ, een getijdegeul waarvan de monding ter hoogte van Beverwijk lag en in verbinding stond met de Rijn. Ongeveer 3000 jaar later was de monding van de geul enkele kilometers naar het noorden opgeschoven en lag ter hoogte van het huidige Castricum. Ongeveer 500 jaar later was dit estuarium grotendeels verland.¹² Tegelijk met de actieve fase van het Oer-IJ ontwikkelde zich langs de kust een reeks strandwallen, die parallel aan de huidige kustlijn georiënteerd zijn. Dit gebeurde onder invloed van de grote aanvoer van sediment door golfwerking en zeestromingen. Tussen de strandwallen liggen de strandvlakten. Dit zijn langgerekte depressies met een zwak golvend reliëf. Op grond van paleogeografische kaarten kan de ouderdom van de strandwallen bij het plangebied tussen 1800 en 700 v. Chr. geplaatst worden, en in ieder geval nadat het Oer-IJ inactief was geworden.¹³

³ Bureau Militaire Verkenningen 1877, 1894, 1904, 1913 en 1924.

⁴ Kadaster.

⁵ <http://www.kich.nl>

⁶ Van Berkel & Samplonius 2007.

⁷ Visser-Poldervaart 2008.

⁸ Van der Linden 2011.

⁹ NITG TNO 1998.

¹⁰ DLO Staring Centrum / Rijks Geologische Dienst 1993.

¹¹ Stichting voor Bodemkartering 1992.

¹² NITG TNO 1998.

¹³ De Mulder et al. 2003.

Wanneer de strandwallen hoog genoeg waren en vaak genoeg droog vielen, konden onder invloed van de wind duinen ontstaan door overstuiving. De duinen in het kustgebied kunnen worden onderverdeeld in *Oude* en *Jonge Duinen*. De Oude Duinen zijn in sommige delen van Nederland reeds gevormd vanaf 3750 v. Chr. terwijl de Jonge Duinen pas vanaf de 10^e of 11^e eeuw n. Chr. zijn gevormd.¹⁴ In het plangebied zijn, aldus de geologische kaart, Oude Duinen op strandwalzand op IJ-klei aanwezig.

De bodems zijn in het plangebied zelf niet gekarteerd aangezien het in de bebouwde kom ligt. Uit milieukundig onderzoek is gebleken dat tot tenminste 220 cm –mv zeer fijn zwak siltig of kleilig zand aanwezig is. Hierin zijn veenbrokken waargenomen. De bovenste ca. 60 cm van de bodem is puinhoudend.¹⁵

In het onderzoeksgebied zijn de volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld:

Bron	Omschrijving
Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW)	middelhoge indicatieve archeologische waarde
Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Holland ¹⁶	geen elementen
Archeologische beleidsadvieskaart gemeente Beverwijk	archeologisch relevant terrein
Archeologische Monumenten Kaart (AMK) waarnemingen ARCHISII (Archeologisch Informatie Systeem)	geen 17800: aardewerk Late Middeleeuwen 17803: aardewerk Late Middeleeuwen 17804: aardewerk Late Middeleeuwen
vondstmeldingen ARCHISII	416161: beschoeiing
onderzoeksmeldingen ARCHISII	30629: booronderzoek, advies -> vervolgonderzoek

De ligging van deze waarden is weergegeven in afb. 4.

Volgens de IKAW geldt voor het plangebied een middelhoge archeologische waarde. Deze is gebaseerd op de ligging op de flank van de strandwal waarop het centrum van Beverwijk is gelegen. Het archeologisch relevante terrein op de gemeentelijke kaart betreft de oude kern van Beverwijk.

Direct ten zuiden van het plangebied is op het Meerplein een booronderzoek uitgevoerd met als doel vast te stellen of resten van de voormalige haven aanwezig zijn. Uit het onderzoek is gebleken, dat de havenkom hier inderdaad gelegen was tot in de 20^e eeuw. In het noorden is mogelijk sprake van resten van kadewerken. Er is geadviseerd een proefsleuvenonderzoek uit te voeren.¹⁷ Bij niet-archeologische graafwerkzaamheden zijn resten van beschoeiing en ophogingslagen met aardewerk, bot en schoenzolen gevonden.¹⁸

Ongeveer 50 meter ten zuiden van het plangebied is bij niet-archeologische graafwerkzaamheden laatmiddeleeuws aardewerk aangetroffen.¹⁹ Ca. 150 meter ten noordwesten van het plangebied zijn twee waarnemingen nabij elkaar gelegen.

De eerste betreft een proefputje dat is gegraven na sloopwerkzaamheden. Hierin is aardewerk uit de Late Middeleeuwen aangetroffen.²⁰ Iets zuidelijker is in een askuil aardewerk uit de 13^e en 14^e eeuw gevonden.²¹

¹⁴ Berendsen 2004.

¹⁵ Van der Klugt 2010.

¹⁶ <http://chw.noord-holland.nl>

¹⁷ Onderzoeksmelding 30629.

¹⁸ Vondstmelding 416161.

¹⁹ Waarneming 17804.

²⁰ Waarneming 17800.

²¹ Waarneming 17803.

3.5 Gespecificeerde verwachting (LS05)

In het plangebied worden archeologische waarden vanaf het Neolithicum verwacht. Deze kunnen worden aangetroffen in de top van de IJ-klei. De oevers van het Oer-IJ vormden voor bewoning gunstige locaties. Archeologische waarden vanaf de IJzertijd kunnen worden aangetroffen in de top van de strandwal en in duinafzettingen hierop. Mogelijk zijn deze afzettingen afgedekt door ophogingslagen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Door (sub)recente bouwactiviteiten kunnen eventuele archeologische waarden zijn verstoord. De verwachte archeologische resten bestaan hoofdzakelijk uit aardewerk- of vuursteenstroomingen. Organische resten (zoals bot, hout, leder en textiel) zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd.²² De beperkte beschikbare gegevens laten niet toe, het complextypen en de omvang van de verwachte resten nader te specificeren. Mogelijk zijn de archeologische waarden verstoord door de sloop en bouw van bebouwing.

4 Methodiek Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)

4.1 Kader

De bij het Inventariserend Veldonderzoek toegepaste methoden zijn conform de KNA, versie 3.2 Landbodems, in het bijzonder specificatie VS03 (booronderzoek). Uitgangspunt van het inventariserend veldonderzoek is de gespecificeerde verwachting zoals die is opgesteld in het bureauonderzoek. De strategie voor het veldonderzoek is hierop gebaseerd, alsmede op het voor dit onderzoek opgestelde Plan van Aanpak. De rapportage is opgesteld conform specificatie VS05.

4.2 Methode

In het plangebied zijn grondboringen uitgevoerd met als doel het bepalen van de bodemopbouw en eventuele bodemverstoringen. Dit is de verkennende fase van het inventariserend veldonderzoek. Vanwege de beperkte oppervlakte van het plangebied is de verkennende fase gecombineerd met de karterende fase van het inventariserend veldonderzoek. Het doel van de karterende fase van dit onderzoek is het systematisch onderzoeken van het plangebied op het voorkomen van de mogelijk in het plangebied voorkomende archeologische resten.²³

Het verkennen van de bodemopbouw gebeurt door de bodemtextuur en, indien relevant, bodemkundige horizonten systematisch te beschrijven. Eventuele afwijkingen van de verwachte bodemopbouw zoals vastgesteld op grond van het bureauonderzoek, en andere niet-natuurlijke bodemkenmerken kunnen er aanleiding toe geven om (delen van) het plangebied als verstoord te beschouwen.

Het karteren van de vindplaatsen gebeurt door het vaststellen van de aan- of afwezigheid van archeologische indicatoren in het opgeboorde materiaal. Archeologische indicatoren zijn bijvoorbeeld fragmenten aardewerk, houtskool, verbrande klei, (on)verbrand bot en andere insluit-sels die van nature niet in de bodem voorkomen. Daarnaast kunnen bodemverkleuringen, bijvoorbeeld veroorzaakt door fosfaatverbindingen, een indicatie vormen voor bewoning in het verleden.

Er zijn vier boringen verspreid over het plangebied gezet onder een vloer. Deze was opgebouwd uit een 15 cm dikke bovenvloer, waarna een lege ruimte, mogelijk een kruipruimte, van ca. 30 cm volgde. Hieronder is opnieuw een betonvloer aanwezig van 5 cm dikte.

Boring 4 is gezet ter plaatse van het luik bij de voordeur. Hier is geen betonverharding aangetroffen.

In het pand was de elektra ten tijde van het booronderzoek afgesloten en de ramen waren dichtgetimmerd. De boringen konden vanwege het ontbreken van daglicht, niet gelijkmatig over het terrein verspreid worden.

²² Kars & Smit 2003.

²³ voor een beschrijving van de mogelijk voorkomende resten; zie paragraaf "verwachtingsmodel", hoofdstuk 3.5., blz 11.

Ze zijn uitgevoerd met een 10 cm Edelmanboor en een 5 cm zuigerbuis tot maximaal 300 cm –mv. Boring 4 is minder diep doorgezet vanwege de aanwezigheid van een verlaagd plafond.

De bodemtextuur en archeologische indicatoren zijn beschreven volgens SBB 5.1 van het NITG-TNO waarin ondermeer de standaard classificatie van bodemmonsters volgens NEN5104 wordt gehanteerd.²⁴ De X- en Y-coördinaten zijn bepaald aan de hand van de lokale topografie en ingemeten met behulp van een meetlint. Vanwege de locatie van de boorpunten in een woning was het niet mogelijk om de Z-waarde te bepalen. De hoogte van het plangebied ligt op ca. 5 m +NAP.²⁵

5 Resultaten Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)

5.1 Lithologische beschrijving

De locatie van de boringen is weergegeven in afb. 5. De boorgegevens worden gepresenteerd in bijlage 1.

Het diepst aangetroffen niveau, dat enkel in boring 1 is aangeboord, betreft veen waarin zandkorrels aanwezig zijn. De top hiervan ligt op 270 cm –mv. Hierboven is een dik pakket zand met fragmentarisch schelpmateriaal afgezet. De overgang tussen het zand en het veen is scherp. De top van het zand ligt op 140 tot 200 cm –mv. In boringen 1 en 2 is boven het zand een zandige kleilaag aanwezig. Hierin zijn baksteenfragmenten, plastic en sintels aangetroffen. Boven de zandige kleilaag is de betonvloer aangelegd. In boring 3 is geen kleilaag aangetroffen. Hier is vanaf 190 cm –mv tot aan de betonnen vloer de zandlaag zwak humeus. In deze laag zijn puin- en sintelresten aangetroffen. Vanaf 100 cm is het zand sterk puin- en baksteenrijk. Uit dit niveau zijn twee baksteenfragmenten meegenomen voor determinatie. Deze dateren vermoedelijk van vóór 1800.²⁶

De bodemopbouw in boring 4 wijkt enigszins af van die in de overige drie boringen. Ook hier bestaat, evenals in boringen 2 en 3, het diepste niveau uit kalkrijk zand met kleine schelpfragmenten. De top van deze laag ligt op 220 cm –mv. Hierboven is een 35 cm dikke veenlaag gevormd, waarin een zandbijmenging is waargenomen. Op basis van de diepteligging is het niet aannemelijk dat dit veen tot hetzelfde niveau behoort als het veen uit boring 1.

Het veen wordt afgedekt door humeus zand en sterk zandige klei waarin baksteen- en puinresten aanwezig zijn. Het bovenste traject van 30 cm is niet humeus.

5.2 Interpretatie

Het diepste niveau dat is aangetroffen, het sterk zandige veen in boring 1, wordt geïnterpreteerd als het veen binnen de Nieuwkoop Formatie. Dit is vermoedelijk gevormd in een depressie in het duinlandschap. De zandige bijmenging in het veen toont aan, dat vanaf de nabij gelegen strandwal of duinen hierop het zand in het veen is geblazen.

Het zand hierboven wordt geïnterpreteerd als duinafzettingen (Laagpakket van Zandvoort binnen Formatie van Naaldwijk). In boringen 1 en 2 is boven het duinzand een maximaal 200 cm dik kleilig ophogingspakket aangetroffen. Op basis van de vondst van plastic in boring 1 wordt aangenomen dat het pakket hier recent is opgebracht dan wel omgewerkt. In boring 3 ontbreekt een ophogingspakket. Wel is het duinzand hier diep omgewerkt. De aanwezigheid van bouw materiaal daterend van vóór 1800 duidt vermoedelijk op de aanwezigheid van sloopresten. De boring is niet gestuit op ondoordringbaar materiaal, hetgeen zou kunnen duiden op oude funderingsresten in de bodem.

De in boring 4 aangetroffen bodemopbouw wijkt enigszins af van die in de andere drie boringen. Het diepst aangetroffen zand wordt eveneens geïnterpreteerd als duinafzettingen.

²⁴ Bosch 2005; Normalisatie-Instituut 1989.

²⁵ <http://www.ahn.nl/viewer>

²⁶ Determinatie S. Ostkamp, materiaalspecialist Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Ook het veen hierboven wordt, evenals in boring 1, gerekend tot de Nieuwkoop Formatie. Mogelijk is hier een depressie in het duinlandschap aangeboord, waarin veen is gevormd.

Ten tijde van de veenvorming was een groot zandoppervlak in de nabijheid, zo blijkt uit het in het veen gewaaide zand. Het duinzand boven het veen is, evenals in de overige boringen, volledig omgewerkt. Hierboven is een kleiig ophogingspakket aangetroffen. Het puin- en baksteenmateriaal uit de zand- en kleilagen kon vanwege het fragmentarische karakter niet worden gedateerd.

De mariene afzettingen die onder het strandwalzand werden verwacht, zijn niet aanwezig binnen 300 cm –mv. Er is een dik pakket duinzand aangeboord, waarin in twee boringen een veenlaag aanwezig is. Vermoedelijk is dit gevormd in een depressie in het duinlandschap. De top van de duinafzettingen is omgewerkt, zeer waarschijnlijk in de Late Middeleeuwen en/of Nieuwe tijd. In drie boringen wordt het duinzand afgedekt door een kleiig ophogingspakket waarin recent materiaal is aangetroffen. Dit impliceert óf een recente ouderdom van het pakket óf een recente verstoring. In geen van de boringen is gestuit op ondoordringbaar materiaal. De kans op oude funderingen is daarom relatief klein. Er zijn geen archeologische indicatoren of in situ funderingen aangetroffen.

6 Conclusies

De in de Inleiding gestelde onderzoeksvragen kunnen op basis van de bereikte resultaten als volgt worden beantwoord:

Is er in het plangebied een intact potentieel vondst- en/of sporenniveau aanwezig en zo ja, komt dit overeen met het op basis van het bureauonderzoek verwachte niveau?

Nee, er is in het plangebied geen potentieel vondst- en/of sporenniveau aanwezig. Oer-IJ-afzettingen zijn niet aangeboord en liggen vermoedelijk beneden de maximale boordiepte. De top van de duinafzettingen is omgewerkt en er zijn geen aanwijzingen dat hierin archeologische waarden in situ aanwezig zijn.

Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig en, zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard, datering en waardestelling hiervan?

Er zijn geen aanwijzingen voor archeologische waarden in het plangebied aanwezig. Oer-IJ-afzettingen zijn niet aangeboord en liggen derhalve beneden de maximale verstoringsdiepte. Dit impliceert óf een recente ouderdom van het pakket óf een recente verstoring. In geen van de boringen is gestuit op ondoordringbaar materiaal. De kans op oude funderingen is daarom relatief klein. Hierin is ex situ bouwmateriaal aangetroffen, maar overige archeologische indicatoren ontbreken. Wel is in één boring plastic gevonden, hetgeen duidt op een recente omwerking.

In welke mate worden deze waarden verstoord door realisatie van de geplande bodemingreep?
Niet van toepassing.

Hoe kan deze verstoring door planaanpassing tot een minimum worden beperkt?
Niet van toepassing.

Indien de eventuele archeologische waarden niet kunnen worden behouden: Welke vorm van nader onderzoek is nodig om de aanwezigheid van archeologische waarden en hun omvang, ligging, aard en datering voldoende te kunnen bepalen om te komen tot een selectiebesluit?
Geadviseerd wordt geen vervolgonderzoek uit te voeren.

7 Aanbeveling

ADC ArcheoProjecten adviseert om het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Het is echter niet volledig uit te sluiten dat binnen het onderzochte gebied toch nog archeologische resten voorkomen. Het verdient daarom aanbeveling om de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht archeologische vondsten te melden bij de bevoegde overheid, zoals aangegeven in artikel 53 van de Monumentenwet.

Wij wijzen u erop dat de bevoegde overheid op basis van dit rapport een selectiebesluit neemt. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

Literatuur

- Berendsen, H.J.A.**, 2004: *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en de geomorfologie*. Van Gorcum, Assen.
- Berendsen, H.J.A.**, 2008: *Landschappelijk Nederland*, Assen.
- Berkel, G. van & K. Samplonius**, 2007: *Nederlandse plaatsnamen, herkomst en historie*, Utrecht.
- Bosch, J.H.A.**, 2005: *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, Versie 5.2*. Utrecht (TNO-rapport NITG 05-043-A).
- DLO Staring Centrum / Rijks Geologische Dienst**, 1993: *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000, blad 24 Zandvoort & 25 Amsterdam*. Wageningen / Haarlem.
- Kars, H. & A. Smit** (red.), 2003: *Handleiding Fysiek Behoud Archeologisch Erfgoed. Degradatiemechanismen in sporen en materialen. Monitoring van de conditie van het bodemarchief*. Amsterdam (Geoarchaeological and Bioarchaeological Studies 1).
- Klugt, W. van der**, 2010: *Rapport verkennend bodemonderzoek Meerplein 104-106, Beverwijk, Heemskerk*.
- Linden, J. van der**, 2011: *Historisch overzicht van eigenaren en gebruikers van panden in Beverwijk, Meerstraat (even nummers)*, Beverwijk.
- Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I. Ritsema, W.E. Westerhoff & T.E. Wong**, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Geologie van Nederland, deel 7, Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO, Groningen/Houten.
- Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO**, 1998: *Vereenvoudigde Geologische Kaart van Haarlem en omgeving, schaal 1:50.000*, Haarlem.
- Staring Centrum**, 1992: *Bodemkaart van Nederland, Zandvoort 24 Oost, Amsterdam 25 West*. Wageningen.
- Normalisatie-Instituut, Nederlands**, 1989: *Geotechniek, classificatie van onverharde grondmonsters NEN 5104*. Delft.

Geraadpleegd kaartmateriaal

Bureau Militaire Verkenningen, 1877, 1894, 1904, 1913 en 1924: *Beverwijk, blad 310, 1:25.000*.

Geraadpleegde websites

<http://archis2.archis.nl>

<http://www.kich.nl>

<http://www.watwaswaar.nl>

Lijst van afbeeldingen en tabellen

Afb. 1 Locatie van het plangebied

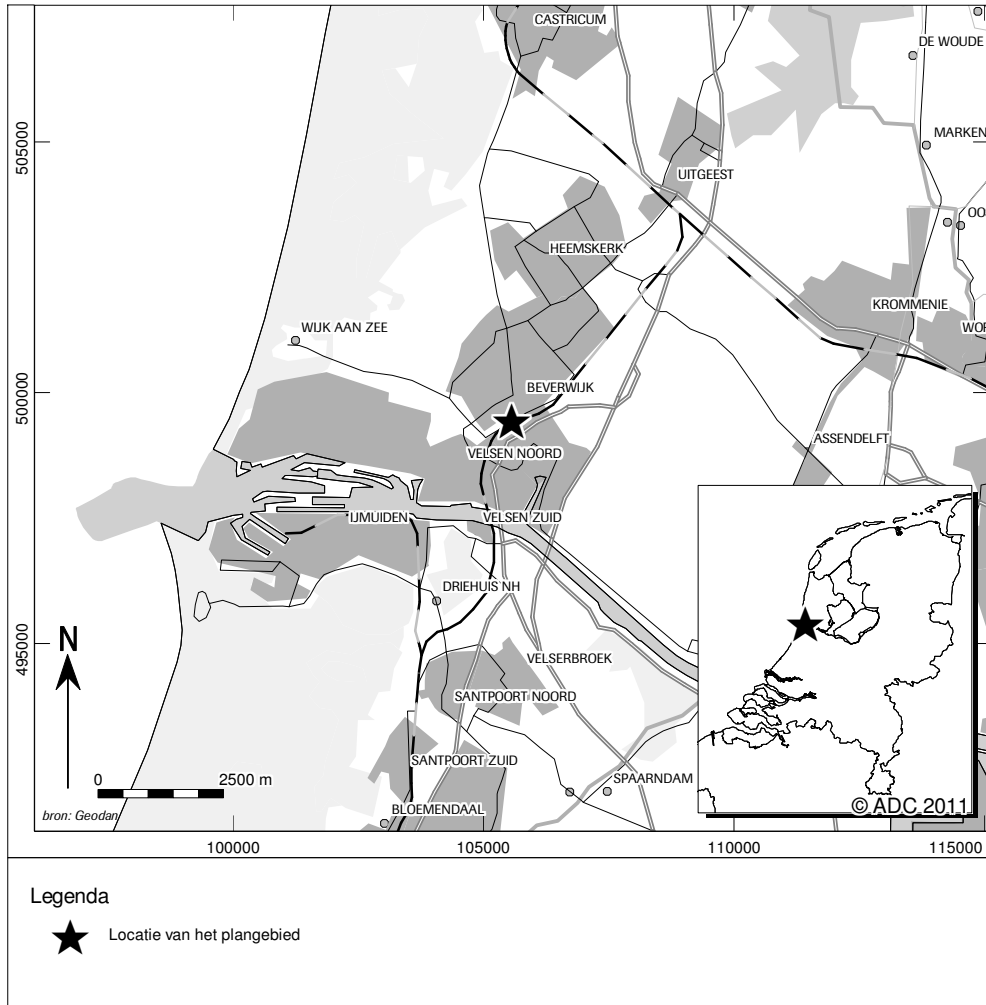
Afb. 2 Detailkaart van het plangebied

Afb. 3 Beverwijk op de kaart van Blaeu uit ca. 1645

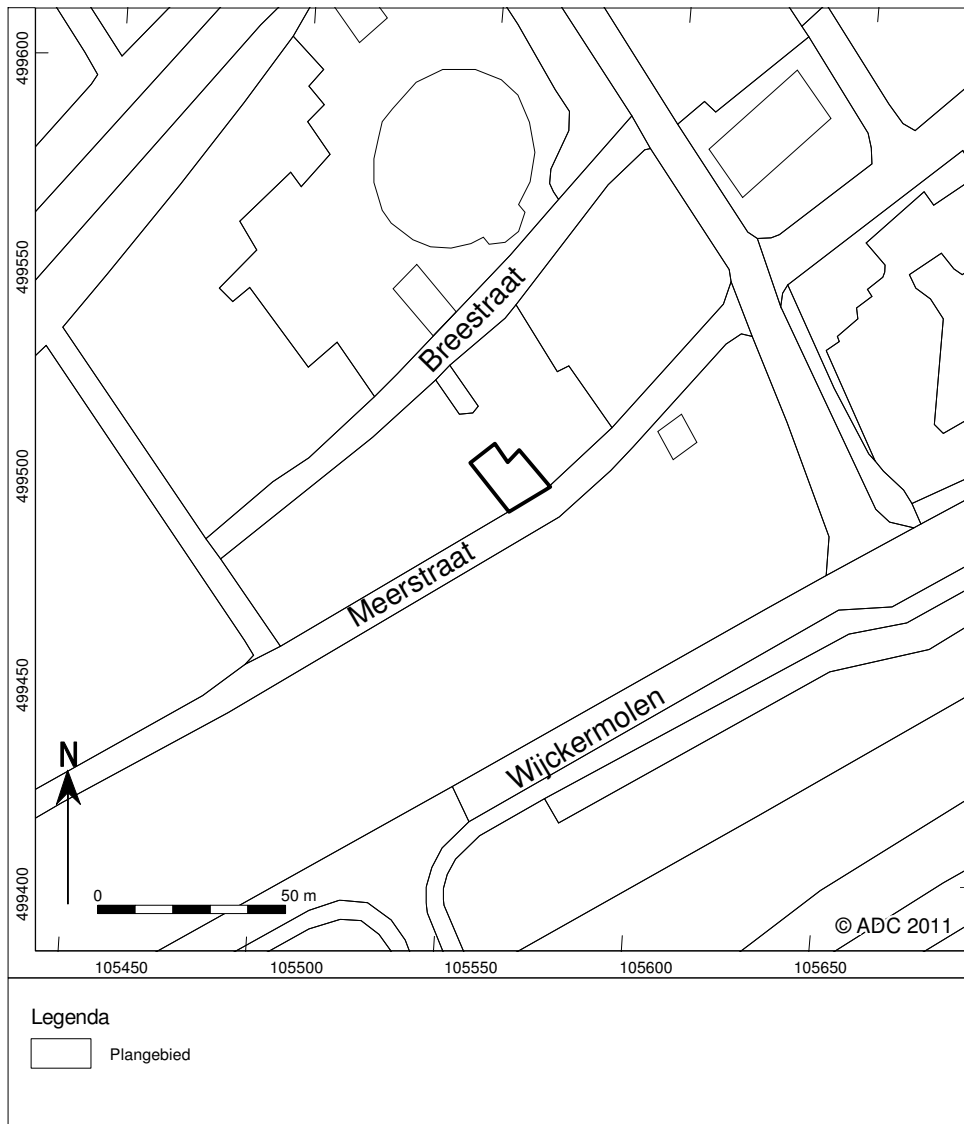
Afb. 4 Indicatieve Kaart Archeologische Waarden, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen

Afb. 5 Boorpuntenkaart

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

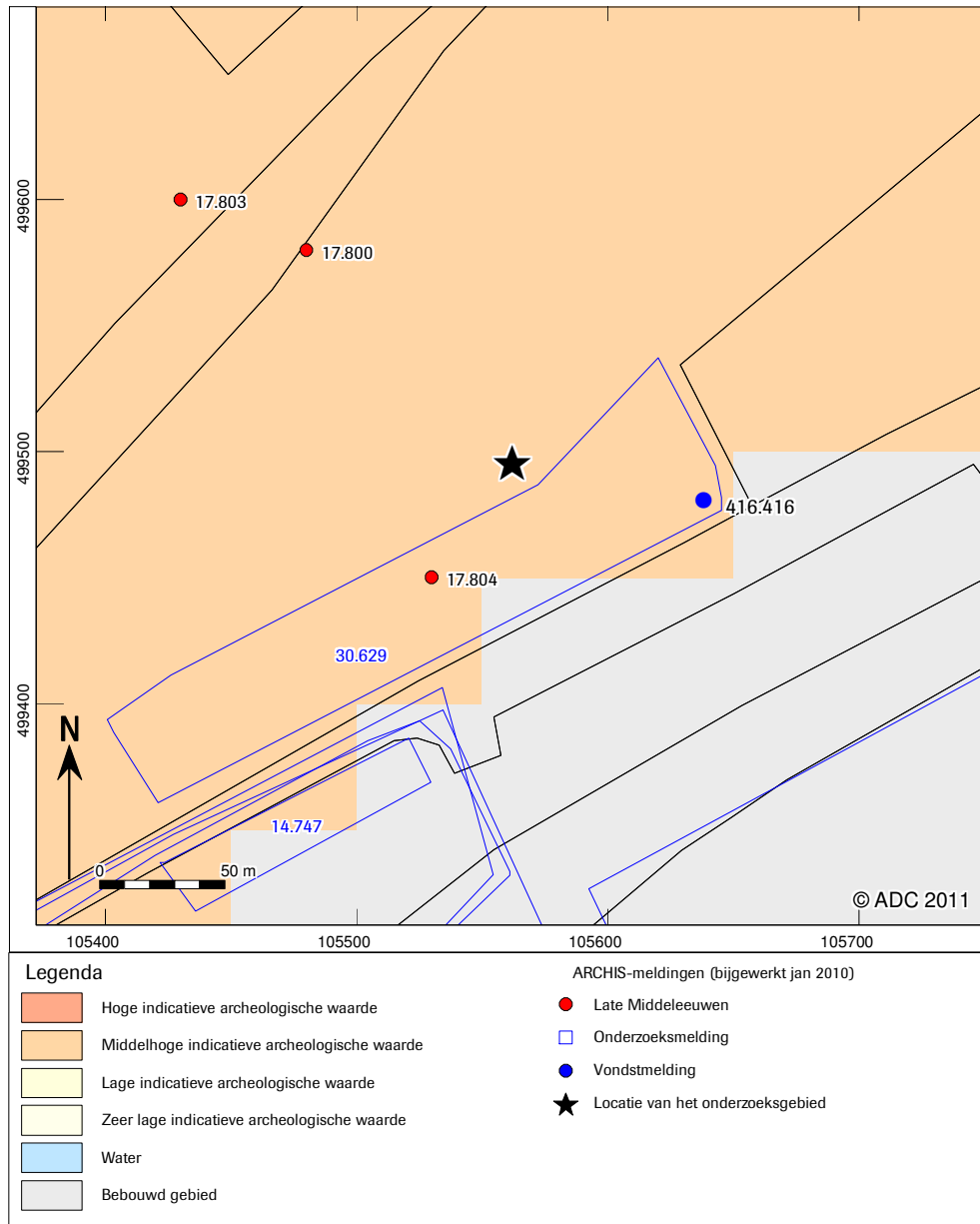
Afb. 1 Locatie van het plangebied

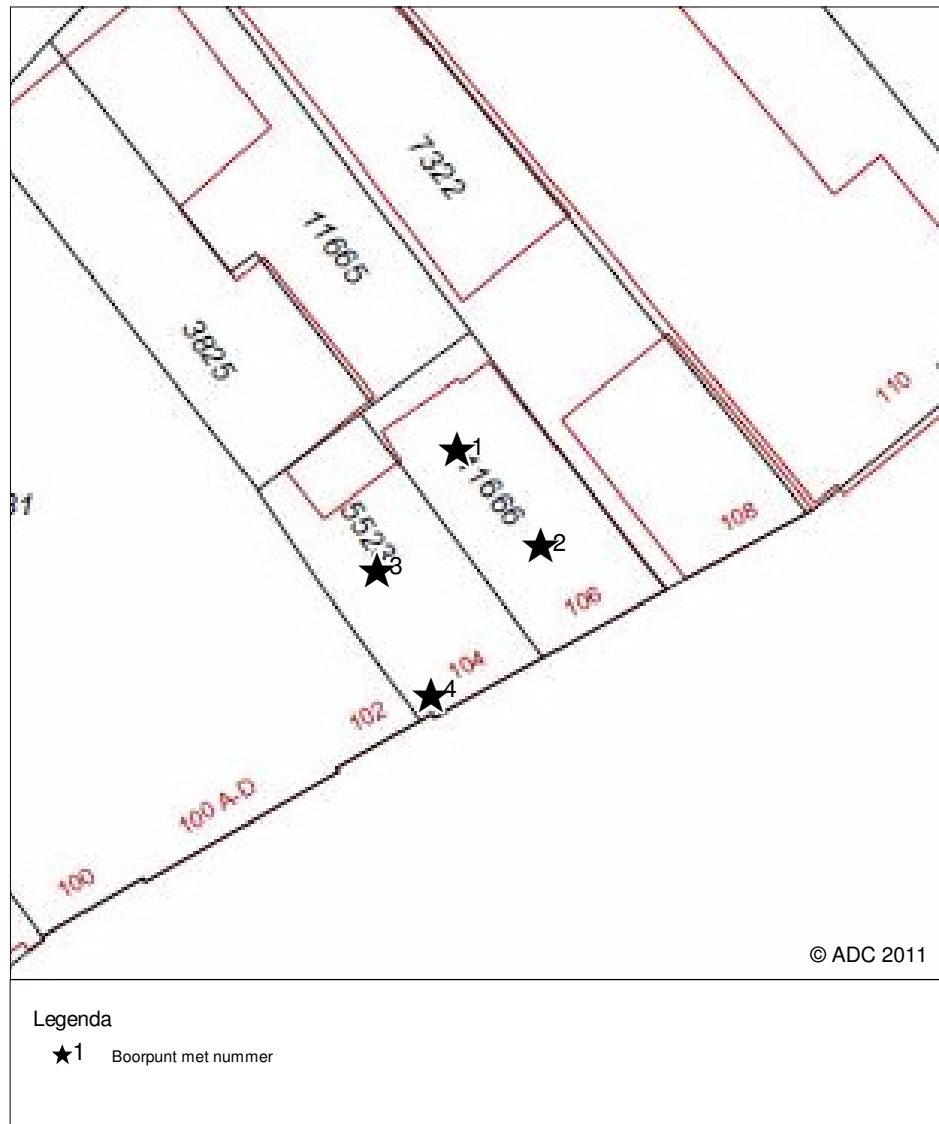
Afb. 2 Detailkaart van het plangebied

Afb. 3 Beverwijk op de kaart van Blaeu uit ca. 1645

Afb. 4 Indicatieve Kaart Archeologische Waarden, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen

Afb. 5 Boorpuntenkaart

Bijlage 1

nummer	bovengrens (cm onder mv)	ondergrens (cm onder mv)	grondsoort	bijmenging	zandmedaiaan	kleur	kalkgehalte	antropogene bijmengingen	overig
1	0	50							
	50	140	klei	sterk zandig; matig humeus		grijs	kalkrijk		beton
	140	270	zand	zwak siltig	matig fijn	donker-grijs	kalkrijk	; spoor sintels; spoor baksteen	plastic
	270	280	veen	sterk zandig		grijs	kalkrijk		spoor plantenresten; spoor schelpmateriaal; scherpe ondergrens
2						donker-bruin	kalkloos		
	0	50							
	50	200	klei	sterk zandig; zwak humeus		grijs	kalkrijk		beton
	200	300	zand	zwak siltig		donker-grijs	kalkrijk	spoor baksteen	spoor schelpmateriaal
						grijs	kalkrijk		spoor schelpmateriaal
3									
	0	50							
	50	100	zand	zwak siltig	matig fijn	grijs	kalkrijk	veel baksteen; veel puinresten	beton
	100	190	zand	zwak siltig; zwak humeus	matig fijn	donker-grijs	kalkrijk	spoor puinresten; spoor sintels	
	190	300	zand	zwak siltig	matig fijn	grijs	kalkrijk		spoor schelpmateriaal
4									
	0	30							
	30	60	zand	zwak siltig	matig fijn	grijs	kalkrijk	weinig baksteen; weinig puinresten	lege ruimte
	60	125	klei	sterk zandig; zwak humeus		donker-grijs	kalkrijk	weinig puinresten	
	125	185	zand	zwak siltig; zwak humeus	matig fijn	donker-grijs	kalkrijk	spoor sintels	
	185	220	veen	sterk zandig		donker-bruin	kalkloos		
	220	230	zand	zwak siltig	matig fijn	grijs	kalkrijk		spoor plantenresten; spoor schelpmateriaal